

ПАСТУХ сёня штосыці запазніші, і каровы, што беспритульныя, разбріліся па вуліцы. Хвядосава Лысуха забралася ў Ганіні двор і прынялася есі ссыпнай пасырой двара, ды так і непрыпраной бульбу.

— Чамер бы яе пабраў, — абурумліася Ганна, зауважыўши праз акно карову, і выбегла на двор, замахаўши рукамі.

— Пайшла, акаяная, пайша, — прыгаворвала яна, шукаючы паблізу якую-небудзі хварасціну. — Пайшла, каб цябе самую ваўкі з'елі.

І ўжо выгналоя карову за вароты, наўмысна, каб чулі суседкі, дадала: — Венна спакою не дадуш. То свая была, дык збыла яе, думала палячае. Ды дзе там! Суседкі на дакучают.

Потым, перавёўшы позірк на жанкы, якія стаялі непадалёку, прывіталася:

— Добрай раніцы, жанкі!

— Добрай раніцы! Добрай раніцы — наперабой адгукнулася суседкі. Яны, як звычайні, дэйліліся ранішнімі новінамі. Калі да іх падышла Ганна, змоўкі. На некі момант усталаўшася маўчанне. Яго пашучыўши.

— Ці праўду кажуць, што твая Люда ўчора позна з Сібірскіх?

— Прауда, жанкі, прауда, — уздыхнула Ганна. — Примехала, слава богу, матку адведаць. Што ж, і на тым дзякую.

— Ага, дзеци толькі і знаюць макі, калі малыя. А краму падніліся ды набраліся сілы — то яна ім ўжо не патрэбна — паспачувала бабка Настуля. — Вуй мой Змітрок, які ажаніўся, то ні слыху, ні дыху. Што ж, жонка даражай, чым матка. — Яна цяжка ўз-

дыхнула.

— Да і твая Люда, мабыць, замуж выйшла? — усё лезла ў роспіты Марыя, хая амаль заўсёды ўсё ведала сама. Не выпадкова пра яе казал, што яна ведае пра чалавека ўсё наперад і нават больш, чым пра сябе сам.

— Ага, выйшла, — уздыхнула Ганна і, каб не залазіць далёка ў размову, ціха пасунулася да веснічак. Хацела ўжо адчыніць іх, якія пачула Марылін голас: — Буй у яе той муж, які ў Цітавага бобіка хата.

Словы балюча разанулі па сцры, і Ганна адчула, як кроў хлынула ў скроні, у грудзях нібуть што абарвалася.

Але яна не могла пайспіць ў хату, не даслухаўши начатую паміж суседкамі размову да канца. Ганна прыхлілася да вугла хаты, каб з вуліцы яе не заўважылі і слухала.

— Дэіца, кажаш, прывезла? — перапытала глухаватая яшчэ з вайны бабка Хвядосіха.

— Ай, не кажы, суседачка. Цяперашні дзеёўкі шутшыя. Не паспееш чолопам якіх два разы прыфіцы, а ўжо на табе — макі. Во, яко яно цілер. Не тое, што ў наш час. За дзве сустрыны, бывала, мовы агульнай не знаходзілі, не тое, што. Кхе-кхе, — і ці то засміялася, ці закашлялася.

— Навоцта ты так, Марыля, — умаялася ў размову стаявшая побач Цімошыка. — У цябе ж у самой не за гаромі нівеста будзе. І хто яго ведае, што пра яе ішчэ скажуць?

— А што пра яе скажуць? — ускіпела Марыля. — Яна ў мене не такая, як Ганніна. Яна ў мене граматна, выдатнай у школе лічыцца. А граматна — яна, ведаеш, разумее, што да чаго.

— Хопіць, дачушка, хай разгараецца. А мы пагаворым з табою. Не хацелася ўчора з дарогі ў роспіты лезі, а сана ты не сказала мне, як гэта атрымалася.

— Глупства вярзеш, кума. У гэтым дзеле ўсе граматы. Да толькі ўсё можа быць. У хаканиі, як і ва ўсім, каму талан.

— Завяла — талан, талан. А я сваё так і сказала: «Прыняшеш у падоле — галаву адмяненію».

— Ну, і напужала. А Ганна, думаеш, так сваё не казала? «Казала, казала», — паду-

— Эх, мама, мама, — уздыхнула дачка і нізка апусціла галаву, нібы ў дзяціцтве, калі адчувае сібе вінаватай і стаяла, чакаючы пакарання.

— А ты ўсё выкладай, не саромейся. Можа на душы ў мене паспакаішес, а то вуйні чаго толькі людзі не нагаварылі.

— Людзі, людзі, вечна вы... — перабіла яе дачка.

— Не кіпіцяй. Бач, усхадзілася. Сама вінавата, — і праціўнікамі позіркам утаропілася ў яе? — Ну?

— Гэта, мама, Мішава дачка. Памятаеш, я ў лістах піса-ла пра яго. Добры хлопец.

— Усе яны добрыя, — загадаўшася Ганна, — пакуль сама не раздабрэш.

— Як ты можаш, мама? Ен не такі, як усе. Разумееш, мама, не такі!

— Не такі, не такі, а вось знані?

— І зусім не знані. Я ве ўсім вінавата. Колкі разоў Міша казаў мне: «Пойдзем, Люда, распішамся». А я яму: «А куды спішамся? Восі вернешся з камандзіроўкі — тады і распішамся, яшчэ і вяселле закошы. Ажно...» — і залілася слязами.

— А ты не вый, не вый. Слязі замі гора не змыеш. Дык што такі здарылася?

Дачка з мінуты памятачала, потым, нібы задыхаўшася, пачала:

— Міша пісаў мне лісты. Кожны дзен. Часам скупыя: усяго некалькі слоў, часам — доўгія. Я і зараз іх хаваю. А потым — тэлеграма: «Прыяджай. Дрэніна з Мішам». Чытала гэтыя слова і вачам не верыла. Літары скакалі, зліліся, разбягліся. Схапіла чамадан — і на вакзал. Ужо ўспомніла пасля, што нават

кватэру забылася замкнучы. Добра, што суседку на вакзале сустэрла, дык папрасіла яе прыгадзець у касе. Там а тое ліх, не было. Хлапец адзін вырычыў. — Ездзь, кажа, я не спяшаюся.

Люда ўтаропіла позірк у кут і задумалася. Здаецца, у гэты час для яе не існавала нічога. У вялікім свече білі яе памяць.

— Прыхадзяла. А яго... німа. Сабры поным расказаў пра ўсё. Міша з рыштаваніяў зваліўся... Калі падбеглі да яго, ён толькі паспэў сказаць: «Людзе... скажіце... хай дару...». Вылікалі хуткую дапамогу, але яна ўжо не спатрэблілася...

Люда, паклаўшы галаву на калені, цяжка ўхліпала, раз-пораз уздыгвалі яе худзенькі плачы і здавалася, што разам з ёю зваліўся ўсё: і авбешаныя рамкамі з фатакарткімі сцены, і нізкая столь, і пракураная печ, і ніроўная падлога.

Ганна змажнула ражком хусткі няпрошаную слязу, моўкі сачыла за дачкай, баючыся перашкодзіць ёй.

— У мене малі і не быў дзіцяці. Але я не магла паступіць інаки, разумееш, мама, не магла. Я хацела пакінуць памяць пра Мішу. А дачка — гэта адзінае, што засталося ў мене ад яго. І сама дарагое.

У спалывы заплакала дзяўчынка. Люда падхапілася з канапы і пабегла да дачкі. А Ганна сядзела і ўспамінала сваю маладосць, свайго Івана, які, адхядзіча на вайну, прасіў яе зберагчы дзіця. Дзіця, якога ён так і не пабачыў.

A. ЭЗКАУ,
студент 5-га курса гісторыка-
філалагічнага факультета.

ДАЧКА АПАВЯДАННЕ

мала Ганна і патупала ў хату. Размова не выходзіла з галавы.

А ў печы, як на то гора, не хацела гарэць. Штысці дойга смуродзіла і дымам выдадала вочы. И Ганна ў каторы раздымула на агенчыкі, дакладней, на тое месца, дзе ён павінен быць.

— Дайце, мама, я паспрабую, — выйшла са спальні дачка.

Ганна моўкі адступілася ад печы. Дачка злёткі паварушыла паленцы, падкладла пад іх газету і чыркнула запалкам. Газета ўспыхнула, і спачатку янямела, а потым хутчэй па асінавых дровах заскакаў жвавы агенчык.

— Хопіць, дачушка, хай разгараецца. А мы пагаворым з табою. Не хацелася ўчора з дарогі ў роспіты лезі, а сана ты не сказала мне, як гэта атрымалася.

Ганна змажнула дадзяління да ўдзелу ў спаборніцтвах.

II-і этап прадугледжвае выяўленне мацинейшых каманд і спартсменаў факультэті, дадзялішася павышэнне спартыўнага майстэрства.

Агульнакаманднае месца ў спартакідзе выводзіцца факультэтам, якія правялі ўсё спаборніцтвах.

На вініках спаборніцтваў VIII універсіяды каманды факультэтіў ў фінальных спартыўных драўлях згодна данага палажэння.

Да ўдзелу ў спаборніцтвах па мінагаборю ГПА дапускаючыяся каманды значкістю комплексу ГПА.

III. УДЗЕЛЬНИКІ ПРАВЯДЗЕННЯМ УНІВЕРСІДЫ

Да ўдзелу ў спаборніцтвах дадзяління каманды студэнтаў, аспірантаў, слухачы падрыхтоўчага і вячэрнія аддзялінні факультэтіў, члены СДСТ «Буравік».

Члены зборных каманд БССР дапускаючыяся да ўдзелу за свой факультэт, групу і г. д. незалежна ад прыналежнасці да ДСТ.

ІІ этап — фінальны спартыўны паміж зборнымі камандамі факультэтіў і курсаў.

І-ы этап прадугледжвае макіяне прыцягненне студэнтаў, аспірантаў, слухачы падрыхтоўчага

спортсменаў, паміж зборнымі групамі вучыбнымі групамі, курсамі, асобынімі спартсменамі на факультэтах;

ІІІ этап — спартыўны паміж зборнымі камандамі факультэтіў і курсаў.

І-ы этап прадугледжвае макіяне прыцягненне студэнтаў, аспірантаў, слухачы падрыхтоўчага

спортсменаў, паміж зборнымі групамі вучыбнымі групамі, курсамі, асобынімі спартсменамі на факультэтах;

ІV. КІРАУНІЦТВА ПРАВЯДЗЕННЯМ УНІВЕРСІДЫ

Агульнакаманднае першынство вызначаеца па найменшім суме набранных ачкоў I і II этапаў.

У спартакідзе I-га этапа ачкоў наладчыца ў наступнымі парадку і колыхасі: па лыжным спорту, кросу лёгкаатлетычнікам, саветы фізкультурнікамі.

ІІ этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў I-і падгрупе I-й падгруппе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

V. ПАРАДАК ВЫЗНАЧЭННЯ АГУЛЬНАКАМАНДНАГА ПЕРШЫНСТВА

Агульнакаманднае першынство вызначаеца па найменшім суме набранных ачкоў I і II этапаў.

У спартакідзе I-га этапа ачкоў наладчыца ў залік спартакідзе I-го этапаў.

ІІІ этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў II-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў III-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў IV-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў V-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў VI-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў VII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў VIII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў IX-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў X-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XI-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XIII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XIV-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XV-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XVI-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XVII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XVIII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XIX-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XX-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXI-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXIII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXIV-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXV-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXVI-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXVII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXVIII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXIX-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXX-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXI-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXIII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXIV-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXV-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXVI-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXVII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXVIII-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXIX-і падгрупе I-й падгрупі, мяніющыя месцам.

ІV этап — па суддзейскай калегіі, дадзяління каманды факультэтіў, якія звоймуюцца ў XXXX-і падгрупе I-й пад